

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU TOPLANTI NİSAPLARI

Sami KARAHAN (*)

I — Giriş

Tüzel kişiler belirli bir amaca ulaşabilmek için toplanan kişilerden ve bu amacı gerçekleştirmek için tahsis olunan mal varlığından oluşur, Tüzel kişilik kazanan kuruluşlar, amaçlarına ulaşabilmek için tüzüklerinde veya esas mukavelelerinde yazılı faaliyet konularıyla uğraşırlar. Bu eylem ve işlemlerin yapılabilmesi, hakların iktisap, borçların iltizam edilebilmesi için, tüzel kişi adına belli bir yönde irade açıklamasında bulunmak üzere görevlendirilecek gerçek kişilerin bulunması gereklidir.

İdare ve temsil işi kollektif şirketlerde şeriklere, komandit şirketlerde komandite ortak denilen ortaklara verilmiştir.

Anonim ortaklıklarda ise, şahıs şirketlerinden farklı olarak bu işlemlerin organlar tarafından görülmesi gerekmektedir. Gerçekten anonim şirketlerde pay sahibi oranı çok fazla olabileceğinden, pay sahiplerinin tamamının idare ve temsil işleri ile vazifelenirilmeleri beklenemez. Ayrıca bütün pay sahiplerinin şirketi idareye ehil kimseler olabilecekleri de düşünülemez.

Bu gibi nedenlerle, TTK, anonim şirketlerde genel kurul (GK), yönetim kurulu (YK) ve denetleme kurulu (DK) olmak üzere 3 organın bulunmasını zorunlu kılmıştır. Bu organlardan herhangi birisi kuruluşta bulunmadığı takdirde şirket tüzel kişilik kazanamayacağı gibi, kuruluştan sonra herhangi bir nedenle bunlardan birinin yitirilmesi veya GK'un toplanmaması halinde şirket infisah etmiş sayılır (TTK. m. 435)).

Üst karar organı olan GK arizi bir organ durumunda olduğundan, ağır işleyen bir yapıya sahiptir. YK ise anonim ortaklığın idare ve temsil organı olup daimi bir statüye sahiptir. Bu nedenle YK, ortaklığın temsiliye ve idareciye olan ihtiyacını sürekli olarak karşılamak durumundadır. Ortaklığın tüzel kişilik kazanmasından, sonra ermesine kadar ortaklığın idaresi ve temsili YK'na aittir.

(*) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Arş. Gör.

Anonim ortaklığın yaşayabilmesi ancak YK'nun olaylar sırasında vereceği ani kararlarla mümkün olur. YK'nun yönetim yetkisini kullanması, yani karar alabilmesi ise, kurul halinde toplanmasıyla ve bütün YK üyelerinin görüşlerini açıklaması ve oyunu kullanması sureti ile temin edilebilir. Bu husus YK üyesi için hem bir hak hem de bir görevdir. Bu görevi özürsüz olarak yerine getirilmemesi üyenin sorumluluğuna yol açar (1). Gerçekten YK üyelerinin şirket işlerinde gerekli dikkat ve özeni gösterdiklerinin (TTK. m. 320; BK. m. 528/2, 390, 391) ispatlanması, sorumluluk karanesinin (TTK. m. 388) ortadan kaldırılması açısından önemlidir. Ancak aşağıda açıklanacağı üzere YK'nun toplanmadan da karar alabilmesi imkan dahilindedir (TTK. m. 330/2).

Görülüyor ki YK'nun toplanması anonim ortaklık açısından büyük önem arz etmektedir. O halde YK nasıl toplanacaktır ve toplanmış sayılabilmek için nasıl bir nisap aranacaktır sorularının cevaplanması gerekmektedir.

II — YK'nun Toplanması Şekli

YK her yıl üyeleri arasından bir reis ve bulunmadığı zamanlarda ona vekalet etmek üzere bir başkan vekili seçer (TTK. m. 318).

YK'nu toplantıya, YK başkanı veya başkan vekili çağırır. YK üyelerinden herbiri de YK'nun toplantıya davet edilmesini başkan veya başkan vekilinden isteyebilir (TTK. m. 331/2). Olağanüstü toplantı talep eden üye bu talebin gerekçesini ve toplantının gündemini de bildirmelidir. Ancak gündem bildirilmek şartıyla gerekçe gösterilmesi dahi başkan bu istemi yerine getirmek zorundadır (2).

Toplantıya çağrı herhangi bir şekle bağlanmamıştır. Önemli olan üyelerin katılmasını temin edecek bir süre önce çağrının yapılmış olmasıdır. Bu nedenle ispat edebilmek şartıyla her bildirim şekli, örneğin, tachhüt-lü mektupla, telgrafla vb. şekillerde yapılan bildirim geçerlidir. Ancak işin önemi gerektirdiği taktirde hiç süre verilmeden de YK derhal toplantıya çağrılabilir. Ancak bu husustaki ölçü objektif iyiniyet kurallarına uygunluk olmalıdır.

III — YK Toplantı Nisapları

Toplantıya çağrı usulüne uygun olarak yapıldıktan sonra, toplantının yapılabilmesi için aranması gerekli olan nisabı TTK. m. 330/1 düzenlemektedir. Bu maddeye göre "Esas mukavelede aksine hüküm olmadıkça

(1) ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), Ortalıklar Hukuku, İstanbul-1984, s. 251

(2) ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), s. 251

idare meclisinin bir karar verebilmesi için, âzaların yarısından bir fazlasının hazır bulunması şarttır.”

Toplantı nisaplar hususunda dolayısıyla gözönünde bulundurulması gereken diğer bir madde de TTK. m. 312 hükmüdür. Bu maddeye göre de “Anonim şirketlerin esas mukavelesiyle tayin veya umumi heyetçe intihap edilmiş en az üç âzadan ibaret bir idare meclisi bulunur.”

TTK'nun otuz yıllık bir tatbikatı olduğu halde, ne doktrinde ne de Yargıtayın içtihatlarında anonim şirket YK toplantı nisabını düzenleyen TTK. m. 330/1 ile, YK asgari üye sayısını düzenleyen TTK. m. 312'nin ne şekilde anlaşılacağı konusunda bir görüş birliği temin edilebilmiştir.

Netice olarak önce TTK. m. 330/1'in düzenlenmesini, sonra bu konuda doktrinde ve Yargıtayda ileri sürülmüş görüşleri, İsviçre Borçlar Hukukunun bu husustaki düzenlenmesini vermeye ve nihayet bunlar doğrultusunda kanaatimizi belirtmeye çalışacağız.

IV — Esas Mukaveleye Hüküm Konulması Halinde

TTK. m. 330/1'e göre kanuni toplantı nisabı üye tam sayısının yarısından bir fazlası ise, de esas mukavele ile daha başka bir nisap kararlaştırılması mümkündür. Maddenin lafzından da anlaşılacağı gibi esas mukavele ile kararlaştırılacak nisap, kanuni nisabın daha ağırlaştırılması şeklinde olabileceği gibi (Örneğin, 2/3, 3/4), daha hafifletilmesi şeklinde de olabilir (Örneğin, 1/3, 1/4) (3).

V — Esas Mukavelede Hüküm Bulunmaması Halinde

Anonim şirket YK toplantı nisabına ilişkin anonim şirket esas mukavelesine hüküm konulmaması halinde, YK'nun toplanabilmesi için kanuni nisap aranacaktır. TTK. m. 330/1'e göre YK'nun toplanabilmesi ve bir karar alabilmesi için aranacak olan toplantı nisabı, “âzaların en az yarısından bir fazlasının hazır olmasıdır.”

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, kanunda bulunan “âzaların en az yarısından bir fazlası” ibaresinin ne şekilde anlaşılması gerektiği hususunda gerek doktrinde ve gerekse Yargıtay içtihatlarında görüş birliği temin edilememiştir.

Gerçekten bu ibarenin iki şekilde anlaşılması mümkündür. İlk olarak, kanun koyucunun burada çoğunluk prensibini vaz'etmek istediği şekilde anlaşılabilmesi gibi, ikinci olarak, kanun koyucunun burada çoğunluk

(3) ARSLANLI, H. : Anonim Şirketler, II., III, s. 118; DOMANIÇ, H. : Anonim Şirketler, İstanbul 1978, s. 401

değil, yarısından bir fazlası şeklinde ifade edilen başka bir nisabı vaz'etmek istediği şeklinde de anlaşılabilir.

Bazı müellifler (4), kanun koyucunun aslında çoğunluk prensibini benimsediğini, fakat bunu ifade etmekte aciz kaldığı görüşünü ileri sürmüşlerdir. Bunlara göre, kanun koyucu çoğunluk prensibini vaz'ederken "yarısından bir fazlası" şeklinde değil, "yarısından fazlası" şeklinde bir ifade kullanılmalı idi. Gerçekten kanunun bu şekilde anlaşılması halinde beş kişilik bir YK üç üye ile, yedi kişilik bir YK dört üye ile toplanabilecektir.

Bazı müellifler ise (5), kanun koyucunun toplantı nisabı olarak üye tam sayısının çoğunluğunu değil, üye tam sayısının yarısından bir fazlasını aradığını belirtmektedirler. Bu görüşün kabulü halinde ise, beş kişilik YK'da toplantı nisabı dört üye olacaktır. Zira beş'in yarısı ikibuçuk olmayacağına göre, zorunlu olarak tama iblağ suretiyle üç ve bunun bir fazlası da dört olacaktır.

Bu konuda Yargıtay'ın içtihatları da bir istikrar arzetmemektedir. Yargıtay 1936 yılında vermiş olduğu bir kararında (6) çoğunluk prensibini kabul ile "Beş kişiden mürekkep bir idare meclisinin karar alabilmesi için üç kişinin huzuru kâfi olup, hilafına karar ittihazi bozmayı muciptir." demiştir. Yine aynı görüş doğrultusunda, 11. HD. 19.7.1982 tarih, 1982/3778 esas ve 1982/543 sayılı kararında çoğunluk prensibini kabul ile, kanunda bu prensibin vaz'edilmek istendiğini şöyle ifade etmiştir: "YK'nun yedi kişilik olması durumunda yarıdan bir fazlası ile toplanabilmesi yönünde kanunun amaçladığı sayı kanaatimizce beş kişi olmayıp, dört kişi ile toplanması ve karar alabilmesi imkan dahilindedir. Toplantı yeter sayısı yarıyı geçen üye sayısıdır. Yedi kişilik YK'nun toplantı yeter sayısı dört kişidir. Bu nedenle dört kişinin huzurunda toplantının açılması ve karar alınmasında aykırı bir yön bulunmamaktadır" (7).

Ancak 11. HD yaklaşık yarım yüzyıllık bir istikrar arzeden içtihadından 23.9.1986 tarih, 1986/3027 esas ve 1986/4651 sayılı kararıyla (8) dönmüş ve kanunun ifade etmek istediği nisabın çoğunluk değil, yarıdan bir fazlası olduğunu kabul etmiştir. 11. HD kararında bu görüşünü şu şekilde ifade etmektedir :

"Davalı anonim şirket esas mukavelesinin 14. maddesi hükmüne gö-

(4) ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), s. 252; DOMANIÇ, s. 400

(6) TD. E. 88, K. 1948, G. 27.6.1936 (HİRŞ, E. : Notlu Ticaret Kanunu, I. Kitap, İstanbul 1946, s. 152)

(7) İst. Bar. Der., 1986, S. 1-2-3, s. 146-147

(8) YKD, C. XIII, S. 2, Şubat 1987, s. 253

re, yöneticiler..... ve’un şirketi münferiden temsil ve ilzama yetkili kılındıkları anlaşılmakta ise de, mahkemes önünde sulh, ibra ve feragat yetkisi esas mukavelenin 12. maddesi hükmüne göre YK’na ait bulunmaktadır. Şu halde davanın kabul edilmesi veya davadan feragat edilmesi için bu yolda bir karar alınması şarttır. Olayımızda ise bu yolda alınmış bir karar mevcut değildir. Her ne kadar YK üyelerinden..... ile diğer YK üyesi’a haber vermeden (kabul ve feragat)konusunda bir karar almışlarsa da bu şirketi ilzam edecek geçerli bir karar değildir. Zira TTK’nun 330. maddesi ve esas mukavelenin 12. maddesine göre karar verilebilmesi için âzaların yarısından bir fazlasının karara katılması şarttır. Davalı şirketin idare meclisi üç kişiden ibaret olduğuna göre, bunun yarısı matematiksel olarak bir buçuktur. Bir fazlası ise iki buçuk olup tama iblağ edilmesi halinde böyle bir kurulda toplantı nisabının üç kişi olduğunun kabulü zorunlu olmaktadır. Olayımızda ise YK’ndan yalnız ikisi bir araya gelmiştir. Her ne kadar davalı şirket vekili YK üyelerinden’un ihraç edildiğini, bu nedenle iki kişilik kararın geçerli olacağını belirtmiş ise de, bu beyanın kabul edilmesine imkan görülmemiştir. Zira ihraç kararı, İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 1985/4949 esas, 1986/465 karar sayılı ve 14.2.1986 tarihli kesinleşmiş kararı ile iptal edilmiştir. Kaldı ki, TTK’nun 312. maddesinin ilk fıkrasına göre anonim şirketlerde idare meclisinin en az üç üyeden teşekkül etmesi gerekmektedir. Tüm bu durumda 1.10.1985 tarihli geçersiz YK kararına ve idare meclisi üyelerinden’in 21.10.1985 tarihli celsedeki beyanına göre davanın kabul ve tevhitli davadan feragat edildiği sonucuna varılarak bu yolda karar verilmiş olması doğru görülmemiştir. Mahkemece yukarıda açıklanan bu hususlar dikkate alınmadan yazılı olduğu şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş hükmün BOZULMASI gerekmiştir.”

Görülüyor ki, TTK. m. 330/1 hükmü değişik anlamalara sebebiyet vermektedir. Bu nedenle, bu hükmü yorumlarken TTK’ndan soyutlayıp münferid olarak yapılacak bir yorum sıhhatli olmayabilir. Bu itibarla, TTK. m. 330/1’in eski Ticaret Kanununda ve mehaz İsviçre Borçlar Kanununda nasıl düzenlendiğinin ve yeni Ticaret Kanununda ki diğer ilgili hükümlerle ilişkilerinin bilinmesi gerekir.

Eski Ticaret Kanununun 330. maddesi toplantı nisaplarını şöyle düzenlemekte idi: “Şirket mukavelesinde hilâfına sarahat olmadığı surette meclisi idarenin karar ittihaz edebilmesi için âzanın lâakal nisfından bir ziyadesinin huzuru şarttır.” Görülüyor ki eski Ticaret Kanunu m. 330/1’de ki hüküm aynen yeni Ticaret Kanununa alınmıştır. Bu veriye dayanarak burada şu görüş ileri sürülebilir: Kanun koyucu nisap olarak çoğunluğu değil, bilâkis yarıdan bir fazlayı aramıştır. Zira aksi düşünülecek olursa, yani bu hükümle aslında çoğunluk ifade edilmek istenmiştir deni-

İrse, ilk otuz yıllık ilgili maddenin tatbikatından sonra, bu hüküm çoğunluğu ifade edecek şekilde değiştirilebilir ve yeni TTK'na aksettirebilirdi. Oysa madde aynen muhafaza edilmiştir. Öyleyse, kanun koyucu bu ifadeyi özellikle korumak ihtiyacını hissetmiştir.

Ayrıca bu hükümle çoğunluğun değil, daha ağır bir nisabın arandığı görüşünü desteklemek için şöyle bir fikrin de ileri sürülmesi imkan dahilindedir : TTK. 160, 162, 163, 168, 197, 290/2, 290/4, 293, 330, 378 vb. maddelerinde çoğunluğun aranacağını çok açık bir şekilde ifade etmiştir. Burada da çoğunluk arıyor olsa idi, benzer ifadelerle maksadını kolayca ortaya koyabilirdi. Demek ki TTK burada çoğunluğu değil, daha ağırlatılmış bir nisap aradığı için TTK. m. 330/1'de iki değişik ifadeyi özellikle kullanmıştır.

Yukarıda sözü geçen maddelerden de anlaşılacağı gibi, ticaret şirketlerinde ve özellikle anonim şirketlerde ana kural çoğunluk ile yönetilme olup, ancak kanunla veya sözleşme ile daha başka nisaplar öngörülmesi halinde onlara uyulması sözkonusudur. O halde burada karşımıza şu problemler çıkar.

a — TTK. m. 330/1 kanunla ağırlatılmış bir nisap olarak kabul edilebilir mi?

Anonim şirketler bünye ve mahiyetleri gereği çoğunluk sistemine göre yönetilirler. Zaten bu yetkinin çoğunluğa tanınması da zorunludur. Anonim şirket kendine özgü mal varlığına sahip tüzel kişi olduğundan, yönetilmesi yukarıda da belirttiğimiz gibi organları vasıtasıyla mümkün olur. GK, YK ve DK -birden fazla kişiden oluşuyorsa TTK. m. 347 gereği heyet halinde çalışırlar. Bunların çalışmalarında ana kural çoğunluk prensibinin geçerli olmasıdır. TTK. m. 279/7 toplantı ve karar nisaplarının sözleşme ile düzenlenebileceğini, TTK. m. 385 ise bazı konularda bütün pay sahiplerinin oy birliği şartının dahi konulabileceğini belirterek, kanunla öngörülmüş olan nisapların daha da ağırlatılabileceğini kabul etmiştir.

Üst karar organı olan GK'un arzi bir organ olması ve şirketin hayatini temin eden kararların esas itibariyle YK tarafından alınması dolayısıyla, YK'nun toplanma ve karar alma mekanizmasının mümkün olduğu kadar -kanunun izin verdiği ölçüde- kolaylaştırılması gereklidir. Aksi takdirde YK'nun karar alamaması gibi bir durum ortaya çıkar ki, bu da gerek kanunun anonim şirketlerin kurulmasında gütmüş olduğu gayeye ve gerekse milli ekonominin menfaatlerine ters düşer.

Ayrıca, bilindiği gibi TTK'nın ikinci kitabının anonim şirketlere dair olan dördüncü faslı (m. 269-474), bazı değişikliklerle İsviçre Borçlar Kanunu'ndan alınmıştır. Bu nedenle meselenin çözümü açısından mehaz

kanunun da incelenmesi gereklidir. Ancak İsviçre Borçlar Kanununda anonim şirket YK toplantı nisapları hakkında bir düzenleme bulunmamaktadır. İsviçre'de şirketin idaresi bir tek kişiye verilebileceği gibi (IBK. m. 707/1, 711/1), idare ve temsil yetkisinin birden fazla kişilere de verilmesi mümkündür. Bu halde idare meclisi heyet olarak fonksiyonlarını normal bir şekilde toplantılarında ifa eder. Her üye bu toplantılara katılmak mecburiyetindedir. Kanunda toplantı nisapları konusunda herhangi bir düzenleme olmamasına rağmen, bütün üyelerin karar ittihazına davet edilmiş olması kaydıyla, kararların, esas mukavelede aksine hüküm bulunmadıkça, muteber olacağı kabul edilmektedir (9).

Ayrıca TTK tadili sırasında maddenin değiştirilmeyişini, maddede ki ifadenin özellikle korunmak istendiği şeklinde ki kanaate bağliyanlara gelince; Gerçekten yukarıda da söylemiş olduğumuz gibi eski Ticaret Kanunu'nda hüküm yeni Ticaret Kanununa aynen alınmıştır. Bu alıntının sebebini anlayabilmek için yeni kanunun hazırlanmasında ki gerekçeye bakmak lazımdır. Gerekçe (10), TTK'un niçin kısmen tadil edildiğini ve bir kısım maddelerin niçin aynen muhafaza edildiğini şöyle izah ediyor: "Bilhassa harp ve harp ekonomisi yüzünden, kapitalist iktisat rejiminin en mümeyyiz teşekkülü olan anonim şirket, bünye itibariyle yeni değişikliklere maruz kalmıştır. Harpten sonra başlamış olan buhran içinde anonim şirketin hangi istikamete doğru inkişaf edeceği bugün takribi olarak kestirilemez. Bu sebepten dolayı bugünkü TTK'nun anonim şirketlere müteallik hükümlerinin baştan aşağı ıslah fırsatı henüz gelmemiştir."

Bununla beraber kanun maddelerinin dil bakımından yenilenmesi mü-nasebetiyle son yirmi yıl içinde ki tatbikat yüzünden ıslaha muhtaç görülen hükümler değiştirilmiş ve eksik olan kaideler eklenmiştir. Görülüyor ki, TTK'nun anonim şirketlerle ilgili hükümlerinin kısmen tadili esas itibariyle iki gerekçeye bağlanıyor. Birincisi anonim şirketler hukukunun henüz tamamiyle inkişaf etmemiş olması dolayısıyla baştan aşağı ıslahın imkansızlığı, ikincisi ise, yalnızca tatbikatta zorluk çıkaran maddelerin ıslah edilmesi. Birinci gerekçe genel olması itibarı ile bir kenara bırakılacak olursa, yalnızca tatbikatta zorluk çıkaran maddelerin ıslah edildiği görülüyor. Gerçekten TTK. m. 330/1, 1926-1956 yılları arasında tatbikatta ihtilaflara sebep olmamıştır. Öyleyse ihtilaflara sebep olmayan bu uygulamanın ne şekilde yapılmış olduğunun araştırılması ve bilinmesi gereklidir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi TTK. m. 330/1'in Yargıtay uygulaması 1986 tarihli Yargıtay kararına kadar daima çoğunluğun aranması şeklin-

(9) F. V. STEIGER (ç. ÇAGA, T.): İsviçrede Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1968, s. 274

(10) TTK, Gerekçe, s. 35

de olmuştur. Netice olarak diyebiliriz ki uygulamada maddenin anlaşılışı zaten çoğunluğun aranması şeklinde olduğu için 1956 tadilinde maddenin değiştirilmesine ihtiyaç duyulmamıştır.

Ayrıca, TTK. m. 823 gereği tüzel kişilere ait bir geminin Türk bayrağı çekme hakkını iktisap edebilmesi için, teşekkül, müessese, dernek ve vakıflarda idare uzvunu teşkil eden şahısların ekseriyeti Türk olmalıdır. Türk ticaret siciline tescil edilmiş ticaret şirketlerinde de şirketi idare ve temsil etmeye yetkili olanların ekseriyeti Türk olmalı ve ayrıca şirket mukavelesine göre rey çoğunluğu Türk ortaklarda bulunmalıdır. Gemi birden çok kişiye ait olup donatma iştiraki şeklinde işletiliyorsa, donatma iştiraki Türk ticaret siciline tescil edilmiş olmak şartıyla gemi paylarının yarısından fazlasının Türklere ait olması gereklidir.

Görülüyor ki, kendisine kabotaj hakkının kullanılması gibi önemli bir netice bağlanan bayrak çekme hakkını, kanun, şirket yönetiminin Türk'lerde olmasına yani çoğunluğun Türkler de bulunmasına bağlanmaktadır. Kaldı ki yedi kişiden oluşan bir YK'na sahip olan bir anonim şirketin kabotaj hakkından istifade edebilmesi için rey çoğunluğunun Türk vatandaşlarında olması yanı sıra, dört üyenin Türk olması gerekli ve yeterlidir. Kanun koyucu burada şirket yönetiminin tamamen Türklere ait olması, yönetimin yabancıların eline geçmemesi, Türklerin yabancı baskısı altında bulunmaması için bu şekilde bir düzenleme getirmiştir. Şimdi TTK. m. 330/1'e Yargıtay'ın getirdiği yorum ile TTK. m. 823'ü birlikte değerlendirecek olursak kanun maddeleri arasında apaçık bir çelişkinin doğmuş olduğunu görürüz. Zira yedi kişiden oluşan bir YK'da Türk bayrağı çekebilme ve kabotaj hakkından istifade edebilme için dört Türk üye gerekli ve yeterli iken, Yargıtay'ın yorumu ile YK'nun toplanabilmesi için beşinci üye olan yabancıardan birinin huzuru mutlaka şart olacaktır. Bu ise, Türklerin yabancılarla bağlanması gibi bir sonuç ortaya çıkarır ki, bu çözümün TTK'nun ve dolayısıyla Kabotaj Kanununun ruhuna aykırı olduğu izahtan varestedir.

Görülüyor ki gerek mehz İsviçre anonim şirketler hukukunda ki düzenleme ve gerekse anonim şirketlerin bünye ve mahiyetleri esas itibarı ile çoğunluk sistemini benimsemektedir. Ayrıca, TTK'nun çeşitli maddeleri ile TTK. m. 330 arasındaki ahengin sağlanabilmesi açısından da TTK. m. 330/1'de ifade edilmek istenen nisabın çoğunluk olduğunun kabulü gereklidir.

Gerçekten de TTK. m. 330/1'i kanunla ağırlaştırılmış bir nisap olarak kabul etmeye imkan yoktur. TTK. m. 330/1'de ki hüküm gerçekte çoğunluk prensibini kabul için düzenlenmiş, fakat yanlış ifade edilmiş bir hükümden başka bir şey değildir.

b — İncelenmesi gereken diğer bir mesele de toplantı nisapları hususunda asgari bir nisabın öngörülmüş olup olmadığıdır.

Yargıtay, TTK. m. 330/1'i ağırlaştırılmış nisap olarak yorumlayan 1986 tarihli kararında, "Kaldı ki, TTK. 312'nin ilk fıkrasına göre anonim şirketlerde idare meclisinin en az üç üyeden teşekkül etmesi gerekmektedir." diyerek üç kişiden oluşan YK'nun iki kişi ile toplanarak aldığı kararın geçersiz olduğunu belirtmiştir. Yargıtay, TTK. m. 330/1 ile TTK. m. 312'yi birlikte yorumlamakta ve TTK 312'nin sadece YK asgari üye sayısını değil, aynı zamanda toplantıya katılması gereken asgari üye sayısını da düzenlediğini kabul etmektedir.

Doktrinde de bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmektedir.

Erem (11), TTK. m. 330/1'de ki hükmün ağırlaştırılmış nisap olduğunu kabul ile, YK'nun üç kişiden oluşması halinde YK'nun toplantı yapılabilmesi için âzaların hepsinin hazır bulunması gerekir demekte ve fakat, esas mukaveleye toplantı nisabını üye tam sayısının çoğunluğu olduğu şeklinde bir hüküm konulması sureti ile üç kişiden oluşan bir YK'nda toplantı nisabını iki kişi olarak öngörülebileceğini kabul etmektedir.

Çamoğlu da (12), TTK. m. 330/1 ile TTK. m. 213'nin birlikte değerlendirilemeyeceği görüşünden hareketle, üç kişiden oluşan bir YK'nun iki kişi ile dahi toplanabileceğini savunmaktadır.

Domanıç (13) ise, TTK. m. 312 gereği, gerek ani kuruluşta ve gerekse tedrici kuruluşta anonim şirket YK'nun en az üç üyeden oluşması halinde, YK toplantı nisabının üç üye olarak tesbit edilmesi gerektiğini ve esas mukavele ile kanuni nisabın hafifletilemeyeceğini belirtmektedir. Yazar, aksi halde asgari üç kişilik idare meclisinden sözeden emredici TTK. m. 312 hükmünün bir anlamı kalmıyacağını ileri sürmektedir. Yazara göre, esas mukaveleye konulacak kanuni nisabı hafifleten bir hüküm kanunda öngörülmüş olan ve YK'nun esas çalışma şekli olan **heyet** kavramının ortadan kalkmasına sebep olabilir. Örneğin, YK'nun bir kişi ile dahi toplanabileceği şeklinde, esas mukaveleye bir hüküm konulması halinde olduğu gibi.

Kanaatimizce, TTK. m. 330/1 ile, TTK. m. 312'nin birlikte değerlendirilmesine imkan ihtiyaç yoktur. Zira TTK. m. 312'nin kenar başlığı "Âzaların sayısı ve sıfatı" başlığını taşımakta olup, maddede düzenlenen, sadece YK'nun resmen bulunması gerekli asgari üye sayısıdır. Toplantı nisabını düzenleyen hüküm ise TTK. m. 330/1 hükmüdür. Yoksa TTK. m.312'ye her iki anlamı birden vermek mümkün olmamak gerektir.

(11) EREM, T. : Ticaret Hukuku Prensipleri, C. II, İstanbul 1983, s. 221

(12) ÇAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), s. 252

(13) DOMANIÇ, s. 401

YK'nun vazifelerini heyet halinde göreceği, toplantı nisabının üç kişiden az olarak öngörülmesi halinde heyet kavramının bozulacağını ileri süren görüşe gelince; Önce heyet nedir ve asgari kaç kişiden oluşur sorularının cevaplandırılması gereklidir.

Heyet kavramının oluşması için asgari üç kişinin huzuru şartını arayan görüşe katılmak mümkün olmadığı gibi, İsviçre Borçlar Kanununun "birden fazla kişiler heyet teşkil eder." diyen 707 vd. maddeleri doğrultusunda, iki kişinin dahi heyet teşkil ettiğinin kabulü iktiza eder.

Ayrıca üç kişiden oluşan bir YK'da iki kişinin toplantı nisabını oluşturamayacağını kabul etmek, azınlığın hakimiyetini tesis ettirmekten başka bir şey değildir. Gerçekten böyle bir durumda karar alınmasına engel olmak isteyen her üye toplantılara iştirak etmemek sureti ile, toplantılara katılmakla elde edemeyeceği neticeyi elde etmiş olacaktır.

Netice itibarı ile diyebiliriz ki, TTK. m. 330/1'deki ifadenin çoğunluğu kastettiği görüşünden hareketle, YK'nun kaç kişiden oluşursa oluşsun -TTK. m. 312 gereği asgari üç üye- çoğunluk ile toplanabileceği ve karar alabileceği kanatındeyiz.

VI — Yönetim Kurulunun Toplanmadan Karar Alması

YK yukarıda belirttiğimiz nisaplarla toplanıp, mevcut âzaların ekseriyeti ile karar alabileceği gibi (TTK. m. 330/1), istisnaen acil olan hallerde toplantı yapmaksızın da üyelere birinin muayyen bir hususta yaptığı teklife diğerlerinin yazılı muvaffakatlarının alınması sureti ile de karar alabilir (TTK. m. 330/2). Teklifin yazılı ve imzalı olması muteberiyet şartıdır (14). Ancak bu usulle karar alınabilmesi için kendilerine teklif sunulan üyelere hiç birisinin müzakere talebinde bulunmamış ve karar alınması için gerekli olayların yazılı ve imzalı olarak bildirilmesi gerekli ve yeterlidir.

VII — Toplantı Nisaplarının Gerçekleştirilememesi Halinde

Gerek esas mukavele ile tayin edilmiş ve gerekse kanunla belirlenmiş toplantı nisapları gerçekleşmeden YK toplantı yapamaz ve karar alamaz. Buna rağmen alınmış bir karar şirketi bağlayacak bir karar sayılmaz. Yani böyle kararlar yoklukla malûdürler. Tüm YK kararları aleyhine TTK. m. 381 anlamında iptal davası açılması zaten söz konusu olmayacağı için bu şekilde alınmış kararlarında iptal davasına konu olması düşünülemez. Ancak gerekli nisaplar gerçekleştirilmeden karar alınması halinde yokluğun tesbiti için karar alınması mümkündür.